

Słowniczek pojęć

VI edycji konkursu ekonomicznego

„Mistrzostwa Polski Młodych Ekonomistów”

1. BILANS - w organizacjach prowadzących księgowość według zasad tzw. pełnej rachunkowości, bilans – należący do obowiązkowych sprawozdań finansowych – to zestawienie aktywów i pasywów jednostki na początek (bilans otwarcia) i koniec (bilans zamknięcia) okresu sprawozdawczego (obrachunkowego). Jedną z pozycji bilansu jest zysk (lub strata), wykazywany w drugim obowiązkowym sprawozdaniu jakim jest rachunek zysków i strat (rachunek wyników).

2. BIURO INFORMACJI KREDYTOWEJ (BIK) zostało utworzone na podstawie Prawa bankowego. W BIK znajdują się informacje nt wszystkich osób, które kiedykolwiek zaciągnęły zobowiązanie kredytowe. Są tam dane osób zarówno terminowo spłacających swoje kredyty (osób indywidualnych i przedsiębiorców), ale również tych, które nie regulowały swoich płatności. Informacje te są udostępniane współpracującym z BIK bankom i SKOK-om. Dzięki informacjom z BIK, Banki i SKOK-i mają wiedzę o terminowości spłat zobowiązań i rzetelności klientów. Każdy, kto spłaca kredyt prawidłowo, tworzy dzięki BIK swoją pozytywną historię kredytową, którą powinno się świadomie traktować jako bardzo ważny argument w relacjach z instytucjami finansowymi. W przeciwnym razie klienci są dla banków anonimowi i mogą mieć mniejsze szanse na uzyskanie kredytu na atrakcyjnych warunkach.

3. BIZNESPLAN - narzędzie planistyczne wykorzystywane przy ocenie opłacalności przedsięwzięć gospodarczych. Sporządzany jest na potrzeby wewnętrzne firmy, a także jest elementem komunikacji zewnętrznej firmy – m.in. sporządzany jest dla banków, inwestorów w celu pozyskania źródeł finansowania inwestycji. Biznesplan to element planowania strategicznego. Wytycza cele, metody działania oraz pomaga dokonać właściwego wyboru spośród kilku wariantów inwestycyjnych. Przedstawia analizę stanu obecnego firmy, a także może być podstawą działania dla przyszłych przedsiębiorców. Biznesplany mają wiele definicji. Najogólniej rzecz ujmując, jest to średnioterminowy i kompleksowy spis celów oraz zadań, jakie stawia się przed przedsiębiorstwem, ujęty w formie pisemnej. Jego elementami są m.in. analiza finansowa, analiza rynku, analiza SWOT. Biznesplan sporządzany jest

najczęściej na potrzeby banku, w celu otrzymania kredytu powinien być napisany wg procedur bankowych danej instytucji. Kredytobiorca powinien wykazać, że nowe przedsięwzięcie będzie rentowne, co pozwoli na obsługę kredytu. Niemniej jednak biznesplan powinny sporządzać także nowo tworzone jednostki organizacyjne oraz wszystkie przedsiębiorstwa już funkcjonujące, w celu sprawniejszego i bardziej efektywnego zarządzania po wprowadzeniu określonych przedsięwzięć.

4. DOTACJA - nieodpłatna i bezzwrotna pomoc finansowa udzielana najczęściej przez państwo podmiotom dla poparcia ich działalności. Ma ona charakter uznaniowy. Jednostka ubiegająca się o nią, musi spełnić warunki wstępne, określone przez podmiot dysponujący środkami finansowymi. Decyzję o sposobie wykorzystania dotacji podejmuje organ, który ją przyznał.

5. EWIDENCJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ (EDG) – ewidencja osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (również na podstawie koncesji i zezwoleń). Ewidencja ta jest jawna i prowadzą ją gminy. Organem ewidencyjnym jest: wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Dokonuje on wpisu do ewidencji działalności gospodarczej.

6. FAKTURA dokument sprzedaży, rodzaj rachunku zawierającego szczegółowe dane o transakcji: dane identyfikujące dokument: numer, data wystawienia, strony kupna-sprzedaży: sprzedawca i nabywca, specyfikacja przedmiotu transakcji: nazwa towaru lub usługi, ilość, cena, wartość, dane do rozliczenia obowiązujących podatków, podsumowanie: cyframi i słownie, informacja o uzgodnionych terminach i formie zapłaty, informacje dodatkowe: sposób odbioru, miejsce dostawy i inne podpisy uczestników transakcji (obecnie w Polsce wymagane wyłącznie w przypadku fak. tury VAT RR, wystawianej w transakcjach z tzw. rolnikami ryczałtowymi).

7. FAKTURA VAT - szczególny rodzaj faktury wystawianej przez płatników podatku VAT, podlegający osobnym przepisom.

8. FIRMA – Firma jest nazwą (oznaczeniem) przedsiębiorcy. Jako oznaczenie przedsiębiorcy służy głównie jego identyfikacji i wyróżnieniu w stosunkach obrotu gospodarczego i prawnego. Firma ma walor dobra osobistego stanowi więc dobro osobiste podmiotu (osoby fizycznej, osoby prawnej i jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, lecz

wyposażonej w zdolność prawną) będącego przedsiębiorcą i jako taka podlega ochronie prawnej. Każdy przedsiębiorca działa pod firmą (art. 432 § 1KC).

9. FRANCZYZA - system sprzedaży towarów, usług lub technologii, który jest oparty na ścisłej i ciągłej współpracy pomiędzy prawnie i finansowo odrębnymi i niezależnymi przedsiębiorstwami - francyzodawcą i jego indywidualnymi francyzobiorcami. Franchising zakłada też przepływ know-how od francyzodawcy do francyzobiorcy przez cały czas obowiązywania umowy francyzowej. Istotą jest udzielenie praw (i przyjęcie obowiązków) poprzez zawarcie umowy francyzy.

10. GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY GUS – centralny organ administracji państwowej podległy Prezesowi Rady Ministrów zajmujący się zbieraniem informacji statystycznych na temat większości dziedzin życia publicznego i niektórych stron życia prywatnego. Do przekazywania danych obligują odpowiednie przepisy prawa (ustawa o statystyce publicznej oraz ogłaszany corocznie Program Badań Statystycznych). Dane mogą być udostępniane tylko w formie zagregowanej (opracowanej), która uniemożliwia identyfikację pojedynczych respondentów (tajemnica statystyczna).

11. JEDNOOSOBOWA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA - najprostsza organizacyjnie forma prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby fizyczne. Z tej formy działalności gospodarczej nie mogą korzystać osoby prawne (również jednoosobowe spółki prawa handlowego utworzone przez osobę fizyczną, które w rozumieniu tegoż prawa podlegają przepisom dotyczącym osób prawnych).

12. KASA STEFCZYKA - największa spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa w Polsce, obecna na krajowym rynku usług finansowych nieprzerwanie od 1993 roku. W ponad 500 placówkach na terenie całego kraju z usług tej Kasy korzysta już 760 tys. Polaków. Podstawą prawną działania Kasy Stefczyka są przepisy Ustawy z dnia 14 grudnia 1995 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 1996 r. nr 1, poz. 2), Ustawy z dnia 16 września 1982 roku - Prawo spółdzielcze (jedn. tekst Dz. U. z 1995 r. nr 54, poz. 2) oraz Statutu Kasy. Kasa Stefczyka jest instytucją "non-profit" - czyli nie nastawioną na osiągnięcie zysku. Celem działalności Kasy Stefczyka jest gromadzenie środków pieniężnych wyłącznie swoich członków, udzielanie im pożyczek i kredytów, przeprowadzanie na ich zlecenie rozliczeń finansowych oraz pośredniczenie przy zawieraniu umów ubezpieczenia.

Nadzór nad Kasą Stefczyka, podobnie jak nad pozostałymi kasami kredytowymi, sprawuje Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa. Celem jej działalności jest zapewnienie stabilności finansowej zrzeszonych w niej kasom. Wpisując się w historię i tradycję polskiej spółdzielczości, Kasa Stefczyka wypełnia misję wspierania lokalnych społeczności – angażuje się w wiele akcji wspierających kulturę, szkolnictwo, sport, prowadzi liczne akcje charytatywne. Filozofia działania Kasy wynika wprost z jej Statutu. Czytamy w nim, że przedmiotem działań Kasy Stefczyka jest nie tylko gromadzenie środków członków Kasy, udzielanie im pożyczek i przeprowadzanie na ich zlecenie rozliczeń finansowych, ale także prowadzenie działalności społecznej i oświatowo-kulturalnej. Członkowie Kasy Stefczyka powiązani są przynależnością do Stowarzyszenia Krzewienia Edukacji Finansowej.

13. LEASING - jest umownym stosunkiem cywilnoprawnym. W ramach leasingu jedna ze stron umowy (finansujący, leasingodawca) przekazuje drugiej stronie (korzystającemu, leasingobiorcy) prawo do korzystania z określonej rzeczy na pewien uzgodniony w umowie leasingu okres, w zamian za ustalone ratalne opłaty (raty leasingowe).

14. MAŁY PRZEDSIĘBIORCA - określenie osoby prowadzącej działalność gospodarczą w niewielkim rozmiarze. W myśl art. 105 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, to przedsiębiorca, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych: zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 10 mln euro lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych 2 lat nie przekraczający równowartości w złotych 10 mln euro.

15. MIKROPRZEDSIĘBIORCA - w myśl art. 104 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, to przedsiębiorca który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych: zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 2 mln euro lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych 2 lat nie przekraczający równowartości w złotych 2 mln euro.

16. NIP - dziesięciocyfrowy kod, służący do identyfikacji podmiotów płacących podatki w Polsce. Nadawany jest przez naczelnika urzędu skarbowego.

17. PRZEDSIĘBIORCA - w ujęciu prawnym podmiot prawa, który prowadzi we własnym imieniu działalność gospodarczą (art. 43¹ KC; art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej).

18. REGON - Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej, rejestr statystyczny prowadzony przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Pod pojęciem REGON-u rozumiany jest także **numer REGON**, czyli dziewięciocyfrowy numer statystyczny podmiotu gospodarczego w powyższym rejestrze. Otrzymują go osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (a więc osoby, których działalność jest wpisana do ewidencji działalności gospodarczej, a także działające na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osoby prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne) po złożeniu odpowiedniego wniosku w Wojewódzkim Urzędzie Statystycznym wraz z aktualną opłatą w formie znaczków skarbowych. Jeżeli osoby działają jako wspólnicy, nie podlegają oni odrębnej rejestracji, ale uzyskują numer jako spółka.

19. SKEF - Stowarzyszenie Krzewienia Edukacji Finansowej jest organizacją pożytku publicznego, która w szerokim zakresie działa na rzecz konsumentów usług finansowych. Stowarzyszenie prowadzi działalność edukacyjną, doradczą, wydawniczą i charytatywną, skutecznie popularyzując edukację finansową, która podnosi świadomość ekonomiczną społeczeństwa. SKEF powstało w 1997 roku. Inicjatorami założenia stowarzyszenia, była grupa działaczy Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo- Kredytowych, która określiła jego cele, uchwaliła Statut i w dniu 20.06.1997 roku, złożyła wniosek do Sądu o jego rejestrację. Inicjatywą powołania SKEF było, wynikające z codziennej praktyki, przekonanie o potrzebie podjęcia działań edukacyjnych upowszechniających wiedzę o instrumentach i rynkach finansowych. Stowarzyszenie zostało wpisane do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego i posiada osobowość prawną. W dniu 25.02.2005 r. Stowarzyszenie zostało wpisane na listę podmiotów Organizacji Pożytku Publicznego. SKEF jest polskim reprezentantem European Consumer Debt Network, międzynarodowej organizacji działającej przy Unii Europejskiej, zrzeszającej instytucje prowadzące działania na rzecz przeciwdziałania nadmiernemu zadłużeniu społeczeństwa na naszym kontynencie. Cele Stowarzyszenia Krzewienia Edukacji Finansowej: - inicjowanie, prowadzenie i wspieranie działań na rzecz edukacji finansowej, ochrona konsumentów, pomoc konsumentom, promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, rozwijanie kontaktów i współpracy pomiędzy

społeczeństwami, promocja i organizacja wolontariatu, reintegracja społeczna i zawodowa, edukacja finansowa, prowadzenie działalności charytatywnej. SKEF prowadzi Ośrodki Doradztwa Finansowego i Konsumenckiego które udzielają bezpłatnej pomocy w zakresie poradnictwa finansowego, prawnego i doradztwa konsumenckiego. ODFiK-i zapewniają pomoc każdemu, kto ma problemy finansowe oraz potrzebuje porady prawnej, bez względu na status majątkowy czy społeczny. Inne istotne programy to m.in. Spółdzielczy Arbitraż Konsumencki czy Sąd polubowny. Więcej informacji o działalności SKEF jest dostępne na stronie www.skef.pl

20. SKOK UBEZPIECZENIA - Pod wspólną nazwą SKOK Ubezpieczenia funkcjonują dwa w 100% polskie Towarzystwa Ubezpieczeniowe: T UW SKOK (czyli Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych SKOK), posiadające w swojej ofercie ubezpieczenia majątkowe i TU SKOK ŻYCIE SA (czyli Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SKOK), oferujące ubezpieczenia „życiowe”. Obaj ubezpieczyciele działają na rynku Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo - Kredytowych. Na co dzień, łączą swoje siły, by wciąż pracować nad jak najlepszą ofertą dla Klientów – Członków Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo - Kredytowych, których jest ponad 2 miliony oraz samych SKOK (59).

W bogatej ofercie są ubezpieczenia dopasowane do potrzeb osób samotnych, a także rodzin (wraz z dziećmi, dziadkami). Spłata całej składki może być jednorazowa, z góry lub też w dogodnych ratach. Poza tym, ubezpieczenia są dostosowane do oferty dostępnej w SKOK, dlatego w wielu przypadkach mogą być powiązane z liniami pożyczkowymi, kartami bankomatowymi czy innymi usługami oferowanymi w Kasach.

21. ŚREDNI PRZEDSIĘBIORCA - w myśl art. 106 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, to przedsiębiorca który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych: zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 50 mln euro lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych 2 lat nie przekraczający równowartości w złotych 43 mln euro.

22. URZĄD PRACY- to instytucja zajmująca się badaniem i analizowaniem rynku pracy, udzielaniem informacji osobom bezrobotnym oraz zajmująca się pośrednictwem zawodowym dla osób poszukujących pracy. W Polsce występują powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy.

Wojewódzkie i Powiatowe Urzędy Pracy nie są powiązane ze sobą pod względem podległości i realizują odmienny zakres zadań.

23. URZĄD SKARBOWY- państwowa jednostka budżetowa obsługująca naczelnika urzędu skarbowego, który jest organem administracji niezespólonej w terenie podlegającym Ministrowi Finansów, a zarazem organem podatkowym pierwszej instancji. Organem odwoławczym od decyzji naczelnika urzędu skarbowego jest dyrektor izby skarbowej.

24. WOLONTARIAT - jest dobrowolnym, świadomym i nieodpłatnym działaniem (pracą) na rzecz ludzi spoza kręgu rodzinnego i koleżeńskiego.

25. WOLONTARIUSZ - to osoba pracująca na zasadzie wolontariatu. Innym określeniem jest ochotnik (choć ten wyraz ma też inne znaczenia). Według Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wolontariuszem jest ten, kto dobrowolnie i świadomie oraz bez wynagrodzenia angażuje się w pracę na rzecz osób, organizacji pozarządowych, a także rozmaitych instytucji działających w różnych obszarach społecznych.

26. ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (oficjalny skrót **ZUS**) – jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną, zajmującą się gromadzeniem składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne obywateli oraz dystrybucją świadczeń (np. emerytur, rent, zasiłków chorobowych lub macierzyńskich) w wysokości i na zasadach ustalonych w przepisach powszechnie obowiązujących. Zakres działania, zadania i funkcjonowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określają art. 66-72 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.) oraz statut ZUS (Dz. U. z 2008 r. Nr 28, poz. 164).